

İmam Hatip Ortaokulları Raporu

Temmuz 2020

İçindekiler

GİRİŞ	2
RAPORUN AMACI	2
İMAM HATİP ORTAOKULLARININ MALİ BAKIMDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	2
a. Bütçeler.....	2
b. Bina ve derslik sayıları.....	3
c. Öğretmen sayıları	4
d. Öğrenci Sayısı	5
İMAM HATİP ORTAOKULLARININ ÖĞRENCİ BAŞARISI BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ ...	6
a. Devamsızlık durumları	6
b. Liselere Geçiş Sınavı (LGS) Sonuçları.....	6
c. Hane halklarının eğitim harcamaları	8
d. Disiplin	8
e. Yabancı dil	8
f. Yıl sonu puanları.....	8
g. Sosyal faaliyetler	9
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	10

Giriş

AKP iktidarı, İmam-Hatip Liselerinin ardından 4+4+4 eğitim sistemi ile beraber İmam-Hatip ortaokullarını açması ve bunların astronomik oranlarda arttırması yoğun din eğitimini gençlere dikte etme çabasıdır. Bu politikalar her şeyden önce bir dayatma ve hak ihlalidir. İnsanlara dayatarak bir okulda okumalarını bekleyemezsiniz ve eğer amaç kalıplara sokulmuş bir gençlik yaratmaksa bu elbette başarısız olmaya mahkumdur. Hazırlanan bu rapor, AKP iktidarının “dindar nesil projesinin” içi boş ve başarısızlığa mahkum bir hezeyan olduğunun verilerle açıklanması ihtiyacından doğmuştur.

Raporun amacı

Bu raporda, İmam Hatip Ortaokullarının Milli Eğitim Bakanlığının resmi verileri ışığında performansının araştırılması amaçlanmaktadır.

İmam Hatip Ortaokullarının Mali Bakımdan Değerlendirilmesi

a. Bütçeler

İmam Hatip Ortaokullarına ayrılan ödenek tespit edilemese de Din Öğretimi Genel Müdürlüğünün bütçesi değerlendirilerek bir bilgi edinilmesi mümkündür.

İmam Hatip Okulları Bütçeleri ¹					
2017		2018		2019	
Ödenek	Harcama	Ödenek	Harcama	Ödenek	Harcama
4.833.734.686,25 (4 Milyar 833 Milyon TL)	6.021.400.697,52 (6 Milyar 21 Milyon TL)	5.157.226.188,78 (5 Milyar 157 Milyon TL)	7.701.080.433,27 (7 Milyar 701 Milyon TL)	6.600.849.953,58 (6 Milyar 600 Milyon TL)	9.313.708.645,73 (9 Milyar 313 Milyon TL)
Bütçe aşımı	1.187.666.011,27 (1 Milyar 187 Milyon TL)	Bütçe aşımı	2.543.854.244,49 (2 Milyar 543 Milyon TL)	Bütçe aşımı	2.712.858.692,15 (2 Milyar 712 Milyon TL)

¹ MEB 2019 Faaliyet Raporu, s54

Bununla birlikte 2020 yılı bütçesinden Din Öğretimi Okulları için talep edilen bütçe tutarı 9.789.599.00 TL'dir. Meslek Liseleri için 15.909.063.000 TL ve Genel Ortaöğretim Okulları için talep edilen bütçe ise 12.915.001.000 TL'dir².

İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlı okullar için öğrenci başına talep edilen ödenek 5.762 TL iken Din Öğretimi Genel Müdürlüğü için bu sayı 7.157 TL'dir.

b. Bina ve derslik sayıları

İmam Hatip Ortaokullarının toplam derslik sayısı 24.853, toplam okul sayısı 3.394'tür. Bu okullardan 2.847'si bağımsız 547'si ise bir İmam Hatip Lisesinin içerisinde kurulmuş İmam Hatip Ortaokuludur³.

İmam Hatip Okulu ve Dersliklerinin Sayısı		
Öğretim Dönemi	Okul Sayısı	Derslik Sayısı
2018-2019	3394	24853
2017-2018 ⁴	3286	25163
2016-2017 ⁵	2671	23101
2015-2016 ⁶	1961	15792
2014-2015 ⁷	1597	10385

İmam hatip okullarındaki bu sayılara karşılık, 2018-2019 istatistiklerine göre İlköğretim Genel Müdürlüğüne bağlı genel ortaokullar ve yatılı bölge ortaokullarının toplamda 134.467 dersliğe sahip 13.053 okulda hizmet verdiğini göz önüne almak gereklidir. Bunun yanında bir diğer çarpıcı istatistik günümüzde 3394 İmam Hatip Ortaokuluna karşılık, yalnızca 304 Yatılı Bölge Ortaokulu bulunmasıdır. Bilinmelidir ki bu okullar maddi durum yönünden yetersiz ortaokul öğrencilerinin eğitimlerini görebilecekleri yatılı okullardır. Dokuz misilden fazla farkın mevcut olduğu bu durum, kamu yararının sorgulanmasına yol açmalıdır.

² MEB 2020 Bütçe Sunuşu, s188

³ MEB 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Resmi Eğitim İstatistikleri, s98

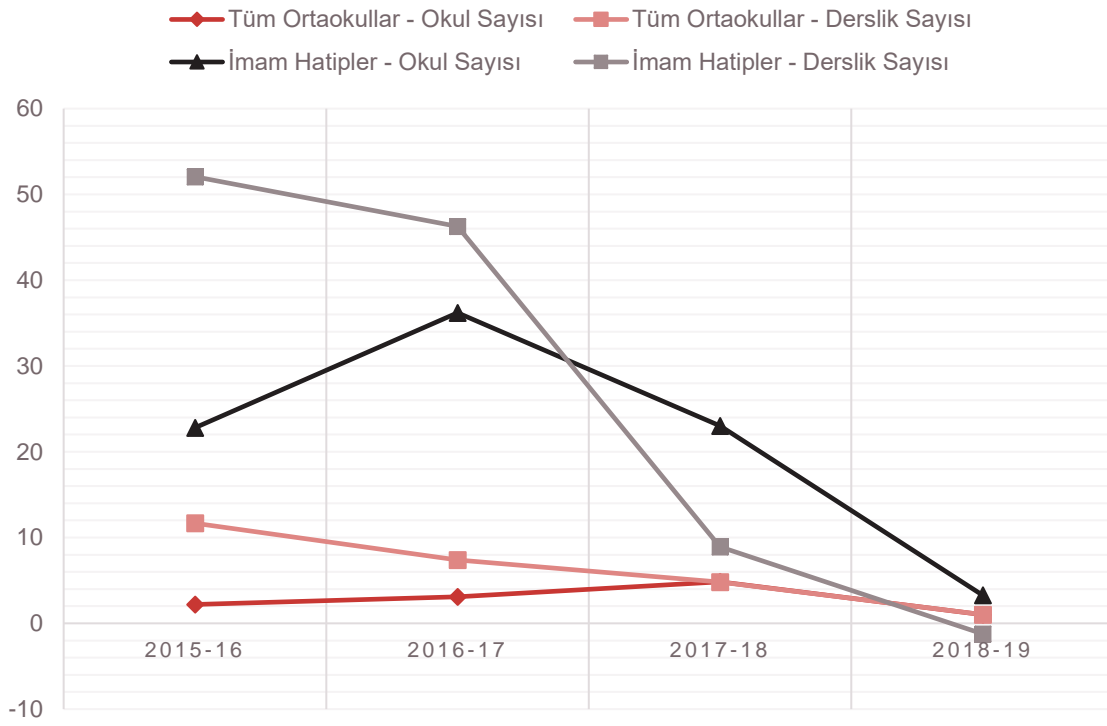
⁴ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017-2018, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, s98

⁵ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2016-2017, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, s94

⁶ Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2015-2016, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı, s94

⁷ MEB 2014-2015 Eğitim İstatistikleri, s91

OKUL VE DERSLİK SAYILARINDAKİ DEĞİŞİM (%)

c. Öğretmen sayıları

İmam hatip ortaokullarındaki öğretmen sayıları şu şekilde gerçekleşmiştir.

İmam Hatip Okullarındaki Öğretmenlerin Sayısı	
Öğretim Dönemi	Öğretmen Sayısı
2018-2019 ⁸	43112
2017-2018 ⁹	39356
2016-2017 ¹⁰	35184
2015-2016 ¹¹	23834
2014-2015 ¹²	17325

⁸ MEB 2018-2019 Eğitim İstatistikleri, s98

⁹ MEB 2017-2018 Resmi İstatistikleri, s98

¹⁰ MEB 2016-2017 Resmi İstatistikleri, s94

¹¹ MEB 2015-2016 Resmi İstatistikleri, s94

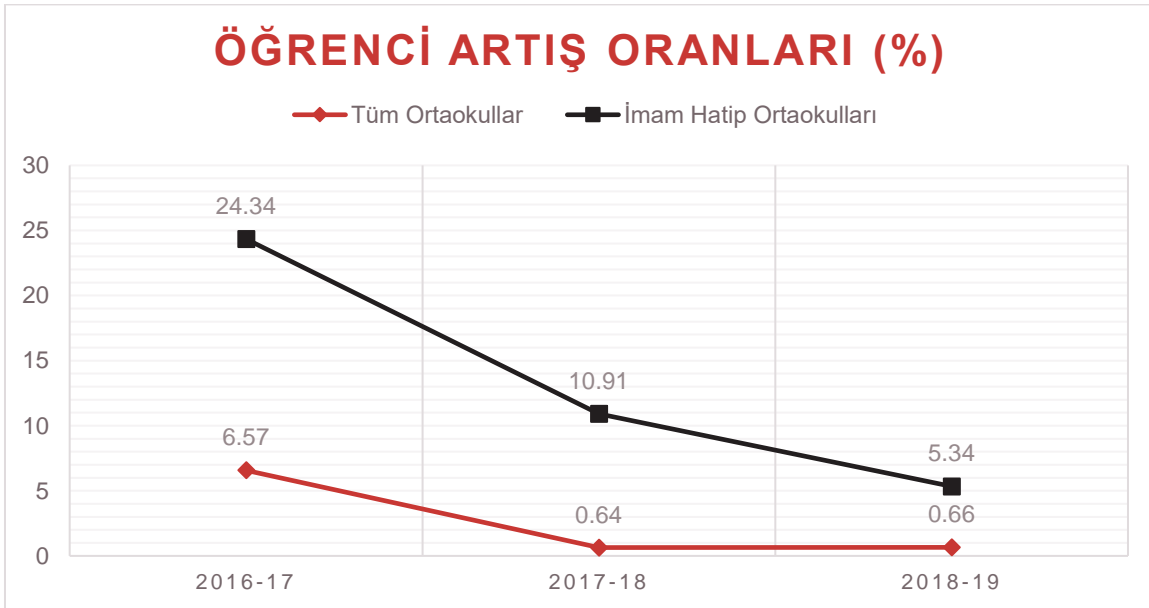
¹² MEB 2014-2015 Eğitim İstatistikleri, s91

d. Öğrenci Sayısı

2018-2019 Eğitim Öğretim yılı itibariyle toplamda 3.394 İmam Hatip Ortaokulu mevcut olmakla birlikte 358.859'sı erkek 402.926'sı kız olmak üzere toplam 761.785 öğrencisi mevcuttur¹³. Geçmiş yıllarda öğrenci sayıları şu şekilde gerçekleşmiştir:

İmam Hatip Okullarındaki Öğrencilerin Sayısı	
Öğretim Dönemi	Öğrenci Sayısı
2018-2019	761785
2017-2018 ¹⁴	723108
2016-2017 ¹⁵	651954
2015-2016 ¹⁶	524295

İmam Hatip okulları iktidar tarafından ne kadar desteklenirse desteklensin, aileler yıldan yıla bu türdeki okullara daha az rağbet göstermektedir.

¹³ MEB 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Resmi Eğitim İstatistikleri, s98

¹⁴ MEB 2017-2018 Resmi İstatistikleri, s98

¹⁵ MEB 2016-2017 Eğitim İstatistikleri, s94

¹⁶ MEB 2015-2016 Eğitim İstatistikleri, s94

İmam Hatip Ortaokullarının Öğrenci Başarısı Bakımından Değerlendirilmesi

a. Devamsızlık durumları

2018 yılı verilerine göre 20 gün ve üzeri devamsızlığı olan öğrencileri oranı İmam Hatip Ortaokullarına %5,70 olarak hedeflenmiş olsa da %8,86 olarak bu oran gerçekleşmiştir. Fakat genel ortaokullarda ise bu oran %9,98 olarak gerçekleşmiştir¹⁷. İmam Hatip Ortaokullarında 2017 yılı devamsızlık oranı %6,86'dır¹⁸.

b. Liselere Geçiş Sınavı (LGS) Sonuçları

İlginç bir şekilde 2019 yılındaki LGS Raporu, ortaokul türlerine göre okulların puan ortalamalarından bahsetmezken 2018 yılındaki raporlara göre ise İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin merkezi sınavdan aldığı puan ortalaması 325,62 puan iken normal ortaokulların ortalama puanı 343,37 olarak gerçekleşmiştir¹⁹. Liselere geçiş sınavında İmam Hatip Ortaokullarının diğer okullara nazaran başarısız olduğunu söylemek mümkündür.

Öğrencilerin Kurum Türüne Göre Ham Puan Ortalamaları ²⁰								
Kurum Türü	Sınava Katılan Öğrenci Sayısı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Türkçe	Matematik	Fen Bilimleri	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	Yabancı Dil
Devlet Okulu	829323	105713	15,88	6,15	12,30	9,09	9,65	7,26
<i>İmam Hatip</i>	113706	18378	15,85	5,54	11,96	9,13	9,69	6,85
<i>Ortaokul</i>	764452	85908	16,30	6,83	12,89	9,21	9,69	7,68
<i>Yatılı Bölge Okulu</i>	14065	1427	15,12	4,97	11,95	8,97	9,61	6,75
Özel Okul	79334	20187	17,89	9,16	14,80	9,61	9,87	9,11

¹⁷ MEB 2018 Faaliyet Raporu, s62

¹⁸ MEB 2017 Faaliyet Raporu, s61

¹⁹ LGS Değerlendirme Raporu 2018, s30

²⁰ LGS Değerlendirme Raporu 2018, s34

İmam Hatip Ortaokulu öğrencileri normal ortaokullara kıyasla Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alanı haricindeki tüm alanlarda daha düşük ortalamaya sahiptir. Özel Okul öğrencilerinin İmam Hatip Ortaokullarındaki öğrencilerden daha Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde dahi daha yüksek ortalamaya sahip olması göze çarpmaktadır.

Öğrencilerin Ortaokul ve Lise Türleri Arasındaki Geçiş Oranları ²¹													
			Yerleşilen Lise Türü										
			Anadolu Lisesi		Fen Lisesi		İmam Hatip Lisesi		Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi		Sosyal Bilimler Lisesi		
Ortaokul Türü	Toplam Yerleşen Öğrenci Sayısı	Toplam Yerleşen Öğrenci Oranı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yerleşen Öğrenci Oranı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yerleşen Öğrenci Oranı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yerleşen Öğrenci Oranı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yerleşen Öğrenci Oranı	Yerleşen Öğrenci Sayısı	Yerleşen Öğrenci Oranı	
İmam Hatip	18370	14.59	1577	4.21	1963	5.55	12767	44.31	1551	10.73	520	5.27	
Ortaokul	85908	68.24	26601	71.09	25678	72.65	13783	47.85	11910	82.38	7936	80.45	
Özel Okul	20187	16.03	9089	24.31	7148	20.22	1877	6.52	861	5.96	1203	12.19	
Yatılı Bölge Okulu	1427	1.13	145	0.39	558	1.58	382	1.33	136	0.94	206	2.09	
Toplam	125900	100	37421	100	35347	100	28809	100	14458	100	9862	100	

2020 yılı LGS Raporu, okul türlerine göre başarı oranlarını yansıtmazken tüm okul türlerinde alt testlere göre genel ortalamaları göstermektedir.

Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayılarına İlişkin İstatistikler ²²				
Bölüm	Alt Test	Soru Sayısı	Doğru Cevap Ortalaması	Standart Sapma
Sözel Bölüm	Türkçe	20	10.00	4.49
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	5.05	3.07
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	6.39	2.77
	Yabancı Dil	10	3.53	3.22
Sayısal Bölüm	Matematik	20	4.89	3.42
	Fen Bilimleri	20	10.21	5.16

²¹ LGS Değerlendirme Raporu 2019

²² LGS Değerlendirme Raporu 2020

c. Hane halklarının eğitim harcamaları

Türkiye'de eğitime erişimde adaletsizliği yaratan başlıca sebep, hane halklarının harcama kapasiteleri arasındaki uçurumdur. Gelir adaletsizliğinde hızla kötüleşmeye devam eden Türkiye ekonomisinde; hane halklarının eğitim harcamaları, uçurumun en yüksek olduğu harcama kalemi olarak öne çıkmaktadır. 2019 yılı TÜİK verilerine göre; en zengin %20'lik kesim, eğitim harcamaları havuzunun %63.6'sını tek başına gerçekleştirirken, en fakir %40 eğitim harcamalarında yalnızca %8'lik paya sahiptir. Türkçe, Matematik ve Yabancı Dil derslerinde açık biçimde görülen özel okul / devlet okulu farkı, Türkiye'de gelir dağılımı adaletsizliğinin eğitimdeki somut yansıması olarak çarpıcıdır.

Hane Halklarının Seçili Harcama Kalemleri ²³					
	Son %20	Dördüncü %20	Üçüncü %20	İkinci %20	İlk %20
Toplam tüketim harcaması	8.9	13.9	17.5	22.7	37.0
Gıda ve alkolsüz içecekler	12.8	17.5	20.0	22.2	27.4
Sağlık	8.9	13.4	17.5	22.1	38.2
Eğitim	2.8	5.2	10.4	18.0	63.6

d. Disiplin

2017 yılında İmam Hatip Ortaokullarında öğrencilerin binde 25'i disiplin yaptırımına maruz kalmıştır. Hedeflenen oranın binde 13 olduğu göz önüne alındığında disiplin konusunda başarısızlık yaşandığı görülmektedir. Diğer ortaokulların ortalaması binde 29 olarak gerçekleşmiştir²⁴.

e. Yabancı dil

İmam Hatip Ortaokullarının yabancı dil yılsonu ortalaması 2019 yılında 70 olarak hedeflenmişse de 68,24 puan ile kalmıştır²⁵.

f. Yıl sonu puanları

2018 verilerine göre İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin yılsonu başarı puanı ortalaması 75,72 olarak gerçekleşmişken aynı yıl diğer ortaokulların yılsonu başarı puanı ortalaması

²³ Türkiye İstatistik Kurumu

²⁴ MEB 2017 Faaliyet Raporu, s70

²⁵ MEB 2019 İdare Faaliyet Raporu, s94

76,45 olarak gerekleŒmiŒtir²⁶. İmam hatip ortaokullarının 2017 yılı yılsonu başarı puanı ortalaması ise 77,26'dır²⁷.

g. Sosyal faaliyetler

İmam Hatip Ortaokullarında okuyan öğrencilerin 2018 yılı verilerine göre sanat, bilim, kültür ve spor alanlarından en az bir tanesinde bir faaliyete katılan öğrencilerin oranı sadece %54,75'tir. Buna karşılık diğer Ortaokullardaki öğrencilerin %84,78'i en az bir alanda bu tür bir aktiviteye katılmışlardır. Aradaki %30,03'lük fark oldukça çarpıcıdır²⁸.

Kitap okuma bakımından ise İmam Hatip Ortaokulunun öğrencilerinin bir öğretim yılında 9,38 kitap okudukları görölmektedir. Buna karşılık genel ortaokul öğrencileri ise 8,63 kitap okumuşlardır²⁹. Bu sayı 2017'ye göre artış sergilemiştir keza 2017'deki ortalama okunan kitap sayısı 8,79'dur³⁰. Normal ortaokul öğrencileri daha yüksek Türkçe ortalamasına sahipken, Milli Eğitim Bakanlığının verilerinde İmam Hatip Ortaokulu öğrencilerinin daha fazla kitap okuduğunun belirtilmesi manidardır.

²⁶ MEB 2018 İdari Faaliyet Raporu, s69

²⁷ MEB 2017 Faaliyet Raporu, s64

²⁸ MEB 2018 İdari Faaliyet Raporu, s68

²⁹ MEB 2018 İdari Faaliyet Raporu, s66

³⁰ MEB 2017 Faaliyet Raporu, s65

Sonuç ve Değerlendirme

Yalnızca Millî Eğitim Bakanlığının resmi verilerinden yararlanılarak hazırladığımız raporda açıkça görülmüştür ki İmam Hatip Ortaokulları, Milli Eğitim Bakanlığının bütçesinde daha geniş bir pay sahibi olmaktadır. Her yıl ciddi bir düzeyde öğretmen sayısında artış sağlamakta, bina ve derslik sayısında önemli artışlar görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığının, İmam Hatip Ortaokullarına yönelik büyük bir destek verdiği açıktır. Ancak bu destek beklendiği gibi sonuçlar vermemiştir. İmam Hatip Ortaokulları, genel ortaokullarla yapılan neredeyse her türlü karşılaştırımda geride kalmaktadır. Bu bağlamda araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgular şu ana başlıklar altında özetlenebilir:

- İmam Hatip Ortaokullarının devamsızlık oranı genel ortaokullara göre daha azdır. Disiplin olayları ise yaklaşık olarak diğer okulların yarısı seviyesindedir.
- Yılsonu ortalamaları bakımından İmam Hatip Ortaokulları normal ortaokullardan daha düşük bir ortalamaya sahiptir. Liselere giriş sınavında açıkça genel ortaokullardan daha düşük bir performans göstermekte olan İmam Hatip Liseleri, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinde dahi Özel Okulların gerisinde kalmış genel ortaokullar ile aynı seviyede kalmışlardır.
- Sosyal etkinlikler bakımından ise genel ortaokullar ile İmam Hatip Ortaokulları arasında ciddi bir fark mevcuttur. Bu fark %30 oranından fazladır. Bunun yanında yabancı dil konusunda da bakanlığın beklendiği gelişme gösterilememiştir.